

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 228 (3390) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Portugáliában állandóan növekszik a feszültség

Megállították a németek a brit előnyomulást Termoli és Vasto között — Nagytömegű hajógyülekezés észlelhető a salernói kikötőben

Több, mint kétezer pilótát vesztek az angol-szászok péntektől vasárnapig

Londonból jelentik: (B. T.) Az angol sajtó néhány napja feltűnő helyen közli a portugál eseményeket, Portugália és az Azori szigetek között megszakadt az összeköttetés. A Daily Herald arról ír, hogy Portugáliában állandóan növekszik a feszültség.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Valószerű, hogy rövidesen hivatalos közleményt adnak ki Lisszabonban a portugál-japán kapcsolatokról. A két ország közötti kapcsolatok minden ellenkező híresztelés ellenére változatlanok — mondotta Salazar portugál minisztere-lnök.

Algírából jelentik: (B. T.) A salernói kikötőt szállítógőzök lepték el. melyek hadianyagot, főként páncélosokat raknak ki. Ilyen tömegű hajógyülekezés a partraszállás óta még nem volt Salernóban.

A légi harcok fokozódása jellemzi a hét elejét

Berlinből jelentik: (B. T.) A múlt hét végét és a hét elejét a légi harcok fokozódása jellemzi. A német jelentésekből kitűnik, hogy a pénteki és vasárnapi légitámadások nem csak kárt okoztak. Nem kevésbé figyelemreméltó azonban a német védekezés egyre látványosabb fokozódása. A szakemberek megállapították, hogy Németország főfőit péntektől vasárnap délutánig 195 — többnyire négymotoros nehéz bombázót lőttek le. Ezt a 60 óra alatt elért eredményt rekordnak mondják. A támadóknak a legnagyobb kárt a német vadászgépek okozták. Az angolszász légihadőrszervezet veszteségei valószínűleg még nagyobbak, mint amennyit a német jelentés megállapít, mert nem tudhatják, hogy a megsérült gépek közül hányat törőben hány pusztult el. Német számítás szerint

péntektől vasárnapig az angolszászok több mint 2000 repülőgépet veszítettek el és ennek a ténynek a szakértők szerint még nagyobb a fontossága, mint a gépekben való veszteségeknek.

Berlinben kiemelik, hogy a németek vesztesége vadászgépekben lényegesen csekélyebb, mint az angolszászoké. A jövőben az angolszászok légitámadásainak fokozására számítanak, de egyben az a meggyőződés, hogy a német védekezés is lényegesen fokozható. — Ugy látszik, hogy a német elhárítás egyre tökéletesebb kiépítése a német fegyverkezés főfeladata.

Több tart az esős időjárás a déli-szászországi hadszínen

Berlinből jelentik: (B. T.) Alexander tábornok főhadiszállásáról jelentik, hogy rendkívül elkeseredett harcok után az 5-ik hadseregnek a közép-szászországi sikert elérnie a Benoven-

tólól északra levő Pontelandofot, mely Nápoly és Termoli között a feleúton van. Az esős időjárás egyre tart. A pótlás csak öszvéreikkel és hernyótalpu vontatógépek segítségével lehetséges. A 8-ik hadsereg szakaszán a németek Termoli és Vasto között megál-

Tömegesen követi az ukrán és orosz polgári lakosság a visszavonuló németeket

Bukarest. (MTI.) A Porunca Vremii szerint a vörös hadsereg előnyomulása előtt a polgári lakosság mindent elhagyva menekül, mert tudja, mi vár rá a visszatérő bolsevizmus részéről. A Dnyeper egyik szakaszán egy német hadtest vonalán a németekkel együtt visszavonult 62.000 orosz polgár, 18.000 parasztszékér, 60.000 lóval, 106.000 szarvasmarhával és 110.000 birkával. E számok beszédesen mutatják, hogy az ukrán és orosz polgári lakosság hogyan menekül a mindenkori ok nélkül legyilkoló vörös biztosok előtt.

Tokio. (MTI.) A Német Távírási Iroda jelenti: A japán haditengerészet légierőjének kötelékei a Domei Iroda jelentése szerint az október 11-ére virradó éjszaka kétezer is támadást intézett az Új Guineában lévő Lae kikötő berendezései és katonai célpontjai ellen. A heves elhárítással szemben is öt különböző helyen tüzvészeket és robbanásokat okoztak. Valamennyi japán gép visszatért kikötőjébe. A japán tengerészet repülőinek másik köteléke ugyanakkor éjjel Cretin Point előtt ellenséges hajókaravánra bukkant, amelyből egy közepes szállítóhajót súlyosan megsérült. A japán gépek nem szenvedtek veszteséget.

Stockholm. (MTI.) A balti államok

lították a brit előnyomulást. A németek között harcolnak azok az ejtőernyősök is, akik annakidején Student tábornok vezetésével küzdöttek Kréta szigetén.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Washingtonból jelentik, hogy hivatalos közlés szerint az Egyesült Államok vesztesége a háború kitérőse óta 114.359 ember, amelyből 22.892 meghalt, 83.072 megsebesült, 25.280 hadifogságba esett vagy eltűnt.

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: Német biztosító erők október 10-re virradóra a Liguri tengeren Pionbino előtt angol gyorsnaszádokkal találkozott. Rövid ütközet fejlődött ki. Az ellenséges hajók kilőtték torpedóikat és azonnal visszavonultak, így a németek csak néhány találatot értek el anélkül, hogy saját maguk kár szenvedtek volna.

volt angliai és amerikai diplomáciai képviselői mindent elkövetnek, hogy rábírják az angolszász politikai vezetőket, tűzzék napirendre a moszkvai hármasterkezetlen a balti államok ügyét is és ezeket az államokat a háború után újra állítsák vissza. A Socialdemokraten londoni levelezője szerint a balti államok képviselői Eden külügyminiszternek és Hullnak emlékiratot nyújtottak át. Az Amerikában tartózkodó balti diplomaták a Hullal történt megbeszélés után bizonyos derűlátást mutattak. Londoni diplomáciai körökben megállapítják, hogy ebben a kérdésben Amerikában mutatkozó derűlátás alighanem túlzott. Rámutatnak a Sunday Times Moszkvából keltezett cikkére, amely hangsúlyozza, hogy Moszkvában igen csodálkoznak amiatt a kijelentés miatt, hogy a balti államok ügyét a moszkvai hármasterkezet napirendjére tűzik. A Szovjet álláspontja az, hogy a Szovjetbe való behelyezésükkel ezeknek az államoknak a jövője már eldőlt. Londonban — írja a Socialdemokraten tudósítója — általában ugyanez a felfogás ebben a kérdésben.

Helsinki. (MTI.) A Svenska Pressen a Német Távírási Irodára hivatkozva közli, hogy Romániában minden zsidót munkaszolgálatra rendelnek ki.

A „VILÁGPÉNZ”

(P. Á.) Többnek is lehet tekinteni, mint a háború utáni nyeregben ülés elképzelésnek s a győzelmi medve bőrére való előre ivásnak, hogy mostanában az északamerikai fővárosban hetek óta tárgyalások folynak a jövő világpénzéről. A világpénz eszméje az angolszász vezető hatalmak gazdasági köreiből már évek óta élénk téma, s különösen az utó időszerűvé, hogy a háború miatt nagy elszámolási viszonyba kerültek egymással: Anglia különösképpen eladósodott az aranygazdag Északamerikának. Ebbe az eladósodási folyamatba aztán belekeverült minden más állam is, mely a tengelyhatalmak elleni szövetség tagjai közöttük elsősorban a Szovjet, aztán az úgynevezett Csunking-Kina, továbbá azok az európai emigráns-kormányok, melyek bizonyos nemzeti kincseket tudtak magukkal menteni. Északamerika ezekre mind kiterjesztette az úgynevezett „kölesönző és bérleti törvény” kedvezményét, mely azt mondja ki, hogy ezeknek az államoknak és kormányoknak Északamerika a maga bőségéből mindenféle háborús célú szállítmányt rendelkezésére bocsát, s ezért egyelőre készpénzt nem kíván, hanem majd utólag kell megfizetniük az így kölcsönvevett vagy bérlet útján kapott javakat. Az északamerikai ilyen háborús kölcsönrendszer a kölcsönző államok terhére immár sokmilliárdnyi aranydollár értékű tartozást gyűjtött föl, s ez a tartozás napról-napra tovább növekszik. Ennek a gondját akarják rendezni, mert bizonyos politikai és gazdasági zálogok is biztosítják az északamerikaiak ezáltalmányaik értékének megtérítése felől. Ezért sürgős Angliának is, hogy eladósodásának pénzbeli ellenértéke felül tiszta legyen, s a törlesztés módja se terhelje agyon. A világpénz arra szolgálna, hogy ennek az értéke szerint mérnék az egyes nemzetek a maguk külön pénzének a fizető képességét. Az angolok úgy képzelik, hogy lenne egy közös világbank, melyben a nemzetek a maguk világereskedelmi forgalma arányában lennének részesek. Ki ami világereskedelmi jövedelmet ért, azt világpénz értékében a számlája javára iratná, s ezzel törlesztené a világereskedelemben eddig keletkezett vagy még ezután keletkező tartozásait. Az északamerikaiak a világbank és világpénz elszámolási szerepét szintén akarják, azonban lényeges különbség az ő elképzelésükben, hogy ők a világbankban nem az eddigi világereskedelmi arányok szerint akarnak részt juttatni az egyes államoknak, hanem az ő arany-befizetéseik arányában. Mivel pedig aranya ezidőszáig csak Északamerikának van, tehát a világbankban való részesedést is az egyes államok másképpen nem tudnák elérni, csupán azzal, ha megfelelő mennyiségű aranyat vesznek kölcsön Északamerikától, s persze ennek fejében megfelelő gazdasági és politikai biztosítékot adnak. Az északamerikaiak a világpénznek ezt az igényét egyelőre csak a ma velük háborús szövetségben levő nemzetekre kívánják

kiterjeszteni; majd mikor a maguk félvilágát így jutalmazásképpen igába fogták, következne aztán az is, hogy a másik félvilágot büntetésképpen fogják igába. A terv nagyszabású; megfelelő az arany iránti bálványimádás világraeszlő kiterjedésének. De hogy világraeszlő szolgáltság is járna vele, azt leginkább sejteni lehet az angolok magatartásából, kik nagy közgazdasági tudósnak, Keynes útján, aggodalmas kétségbeeséssel tiltakoznak az amerikai aranymonopoliumának világhatalmi terve ellen.

Uj fejlődés ebben az angolszászon belüli világháborúban, hogy legkompatibilsabb háborús szövetségesüket is szeretnék bevonni a világpénzről való tárgyalásokba: a Szovjetet. A napokban nemzetközi értekezletet tartanak Washingtonban, s erre meghívták Stalin szakértő küldöttségét is. Stalin azonban azt felelte, hogy érdeklődő figyelemmel vielleltetik ugyan a pénzürték világhatalmát, de a Szovjet-állam nem kíván annak munkálataiban semmi részecskédét se vállalni. Ezzel az amerikai szempontból legnagyobb pénzadónak tartott Szovjet vonja ki magát a világpénz által tervezett hálózathoz. Mintegy azt mondja ezzel a mozdulattal, hogy a Szovjet a háborúban ráköltött amerikai értékeket megfizette már a sokmillió emberanyagával, amit a harcokban feláldozott.

Van a Szovjetállam hátfordításának egy másik vonatkozása is. Az, hogy ez állam óriási területe az önellátásra is be tud rendelkezni, s a világbankra nem esztorul rá. Ez a vonatkozás még inkább jelentkezik a tengelyhatalmak gazdasági és politikai hatókörébe eső európai és ázsiai területeken. Az amerikai alapszeme „büntetésből” e területeket ki akarja zárni a világpénz áldásaiból. Az angol alapszeme azonban számolni akar velük, mikor azzal akarja a maga háborús adósságait törleszteni, hogy világhatalmi tevékenységgel akar jövedelmeket szerezni. Azonban még az angol alapszeme se számol azzal, hogy a világ népei a világhatalom helyett a világhatalomok országos közönségének megvalósuló önellátásra terelődtek. A világháború ezt az önellátási tendenciát kifejlesztette, s minél tovább fog tartani a háború, annál inkább megszokás lesz, hogy az egyes országok, népek, társadalmak a maguk körében, a maguk munkájával és termeléseivel elegendjenek magukon. Európa és a japán vezetés alatti Nagy-Kelet-ázsia mindenegetre ki fog hullani abból a létéből, amit Amerika és Anglia a maga világhatalmi térségeiről vezetett és világhatalmi legfőbb elhelyező területének tartott.

Érdekes és tanulságos, hogy az arany öröme és a világhatalomra alapított gazdasági rendszer hogyan akarja magát a világháború utáni időre biztosítani. De amíg előtűnt a saját-maga önző körén belül is drámai tusakodást folytat, egyúttal küzdelme mögött megnyílik a távlat, hogy a maguk önállóságát küzdő népek hogyan ismerik fel a reájuk kényszerített önellátásban a szabadság útját. Igen: a „világpénz” csak körülbelül az angol-erős világ házi forgalmi eszköze lesz. A népek gazdasági élete nem eszerint fog igazodni, hanem a nyereszkeség nélkül egymásra ismerésen, a szükséges életjavak önellátó termelésén, s e termelések igazságos cseréjén.

A leggyezyerűbb dolgozó embernek is ebből a szempontból figyelve kell meglátnia, hogy mit jelent az ő számára, mikor Amerikában a világpénzről, az arany uralmáról és a világhatalom iránti érdeklődéséről tanácskoznak.

Az eddigieknél szélesebb keretek között biztosítja ezévbén a kormány a mezőgazdasági és hadiüzemi munkásság téliruha-ellátását

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Ez évben a kormány az eddigieknél szélesebbkeretek között akarja a mezőgazdasági és hadiüzemi munkásság részére a téli ruhaneműt, fehérneműt, valamint egyéb háztartási szövet árát biztosítani. A hadiüzemek munkásságának ellátása az illető üzemek keretében már folyamatban van. A mezőgazdasági munkásság ruházati gondjainak enyhítésére szánt ruhaneműk szétosztása iránt is történt gondoskodás.

Mint igényjogosultak elsősorban a mező-, kert- és erdőgazdaságokban alkalmazott éves gazdasági cselédek részesülnek, de rajtuk kívül számításba veszik az erdőgazdasági idény-munkásokat és a sommás idénymunkásokat is.

A közellátási kormányzat az elmúlt évek tapasztalatai alapján nagy gondot fordít az igényjogosultság megállapítására. A törvényhatósági és községi közellátási bizottságoknak jut az a feladat, hogy az igényjogosultságot megállapítsa, mivel e bizottságok tagjai ismerik a helyi viszonyokat. Ugyancsak a tapasztalatok alapján ügyelnek arra is szigorúan ellenőrzik, hogy valamennyi igényjogosult megkapja az engedélyezett ruhaneműt. A lebonyolítás során újítást jelent, hogy az ellátásban részesülők zárt egységosomában kapják meg a szükségletük kielégítésére szánt szövetanyagot. Akik bekecs vagy felsőruhaszövetet kapnak, a csomagot

együtt megkapják a szükséges bélesárat, vattát és cérnát is. A szövetanyagokon a közellátási miniszter rendelete értelmében feltüntetik az árat is.

A miniszter a mezőgazdasági munkásság ruházati akciójának lebonyolításával kapcsolatosan valamennyi közellátási kormánybiztoshoz körlevelet intézett, melyben közölte, hogy az egyes törvényhatóságok részére a különböző szövetanyagokból milyen mennyiséget boosát rendelkezésre. Külön felhívta a figyelmet az igényjogosultság pontos megállapítására és azt is közölte, hogy a sokgyermekes családokat, valamint a harcstéri szolgálattal kapcsolatos különleges körülményeket mindenkor méltányolni kell. Egy-egy városban vagy községben megállapított igényjogosultak számát a kormánybiztosi jóváhagyás után a textilközpontnak kell benyújtani, hogy a kiosztandó ruhanemű minél előbb megküldhető legyen. A jogosultaknak szóló utalványok szétosztását a közellátási kormánybiztosok által kijelölt közhatalmú szerv végzi. Az utalványokat az akció lebonyolításában résztvevő kereskedőknél kell beváltani. A miniszter a körrendelet végén felkérte a kormánybiztosokat, hogy az igényjogosultság megállapításához szükséges intézkedéseket tegyék meg haladéktalanul és a lebonyolítást személyesen ellenőrizzék.

Kétszeresére emelkedett Magyarországon gyáriparban dolgozó munkásainak száma

Honnan veszi ez a sebesiramu fejlődés utánpótlását? Felemelkedési lehetőségeik és kihasználásuk

A Nép- és Családvédelem legújabb számában érdekes cikket olvastunk a nagyipari munkásság utánpótlási és felemelkedési viszonyairól hazánkban. A cikket Rézler Gyula írta, a Munkatudományi Intézet igazgatója. Eredklődésünkre annál is inkább tarthat számot, mert tudományos cáfolata azoknak a külföldi koholmányoknak, melyek szerint munkásságunk életszínvonalalacsony.

Bevezetőül elmondja a cikk, hogy az utolsó évtizedben gyáriparunk halatlan lépésekkel haladt előre. 1934-ben még csak 196.000 munkás működött magyar gyárakban s 1938-ra ez a szám már elérte a 288.500-at. A hazatért területek nélküli, tehát ugyanazon trianoni területek nélkül pedig ez a szám 1941-re 354.000-re szökött.

Kikből tevődött ki ez a 158.000 ember, akiknek bekapcsolódásával népességünk öt százaléka cserélt foglalkozást? Nyilvánvaló, hogy elsősorban a munkába visszatér, munkanélküli munkásokból. A gazdasági válság előtt, a háború utáni konjunktúra tetőfokán, 1929-ben 235.000 munkás dolgozott a magyar gyáriparban. Ez

a szám tehát pótolta 1936. évig az új feltöltőket. A gyakorlatban persze ez a réteg elhalálozás és mást elhelyezkedés útján már régen kieserelődött. De az 1936-os év után már teljesen új rétegekből kellett toborozni a gyáriparnak foglalkoztatottjait. Honna vette hát őket?

Elsősorban a kisiparosság segédjeire gyakorolt erős vonzást a jobb kereset. Az 1929-beli 195.000 segéd helyett 1938-ban már csak 147.000-ot tartottak nyilván az ipartestületek. A keresetben pedig már 1929-ben is nagy különbség volt. Egy gyáripari munkás évi átlagos keresete akkor 1497 pengő volt, a kisipari segéd évi átlaga pedig csak 1039. Az évek folyamán ez a különbség csak nőtt tíz év múlva, 1939-ben már 1267 pengő volt a gyáripari munkás évi átlaga és csak 848 a kisipari segédé.

Legnagyobb sodrása azonban az agrárlakosságra volt a gyáriparnak. Ez természetes, hiszen voltak évek, amikor a mezőgazdasági munkás keresete a gyáripari munkásénak még a felét sem érte el s míg ő látástól valószínűleg dolgozott, a gyáripari munkás csak nyolc órát naponta ezért a pénzürt.

Mozik műsora:

APOLLO: Szűz és gödölye.
BELVAROSI: Rembrandt.
CASINO: Eltévett emberek.
KORONA: Régi szép idők.

Legkisebb, de még mindig jelentős azoknak a száma, akik felsőbb társadalmi osztályokból szállanak alá a munkásság közé. Így történt a devalváció idején a végkielégítettekkel és most is láthatunk ilyen jelenségeket a zsidótörvények kapcsán.

A cikk eddigi adatai a munkás-utánpótlás kérdéseivel foglalkoznak. Sokkal érdekesebbek azonban a munkásosztály felemelkedésének lehetőségeire célzó részek Rézler Gyula tanulmányában.

Szerinte az országos statisztika száraz és bizonytalan adatainál áttekinthető képet nyújt egy reprezentatív statisztika. Erre a célra kiválasztottak egy olyan szöveggyűjteményt, mely csaknem pontosan a magyar gyáripar mértékét követve fejlődött az utóbbi években. Itt legjellemzőbb az volt, hogy nagy különbségek vannak a szakmunkások és napszámosok felemelkedési lehetőségei között. A felvételben szereplő szakmunkások közül például ötvenegynyolc volt gyermeke. E gyermekek 40 százaléka marad meg apja foglalkozásánál, vagyis szintén szakmunkás lesz, 60 százaléka pedig magasabbra tör, tisztviselő lesz, katona, ügyvéd és tanító.

Az 594 betanított munkásból már csak 298-nak van gyermeke. 35 százalék a maga foglalkozására taníttatja gyermekét, 65 százalék jobb sorsra szánja, de a jobb sorsban tekintélyes számarányban szerepel a szakmunkássá előlépés is.

A megvizsgált 77 napszámos közül 30 százaléknak a gyermeke megmarad apja foglalkozásánál, a többi fel-fel tör: szakmunkás szeretne lenni legtöbb, néhány pedig kereskedő.

Nagy áldozat a munkás családnak gyermeke taníttatása. Ezen segít a kormányzat a tehetséggondozással.

Mindez azonban — fejezi be Rézler Gyula cikkét — csak pillanatnyi segítés módoként jöhet tekintetbe. Miután az ipari munkásosztály felemelkedése anyagi helyzetével van összefüggésben, a munkásság kereseti viszonyait kell intézményesen megjavítani. Ez pedig nem förtendő, hanem a termeléspolitikába erősen bekapcsolandó társadalmi politika útján. A munkásság anyagi megerősödésével nemcsak arra lesz még lehetőség, hogy a munkásosztály tehetséges tagjai elfoglalják megfelelő helyeket a társadalom magasabb régióiban, hanem arra is, hogy az ipari munkásság a maga teljes egészében is felemelkedjék és a nemzetgazdaságban való fontos szerepét megelégedetten teljesítse.

Uj ítélőtáblai joggyakornokok Nagyváradon

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Az igazságügyminiszter dr. Valentini Tibor kolozsvári lakost, dr. Rezgo Mihály pécsi lakost, dr. Kotáni Dániel Béla sajoszentpéteri lakost, dr. Garancsy Mihály debreceni lakost, dr. Vitéz Désv Sándor kaposvári lakost, dr. Méhes Előd komáromi lakost, dr. Pongor Béla debreceni lakost a nagyváradai királyi ítélőtábla területére ideiglenes minőségű bírói joggyakornokokká kinevezte.

Nagy páncélos csatává fejlődött ki a zaporozsjei hídfőnél indított német ellentámadás

A Pripjet torkolatától északra folytatódnak a térférréssel járó német támadások — Délolaszországban tovább csökkent a harcitévők száma

Berlin. (MTL) Az Azovi-tenger és Zaporozsje közötti arcvonalon a súlypont Zaporozsje körül Melitopol térségében fekszik. Ezen az arcvonalon az oroszok új csapatokat vetettek harcba. Az utóbbi napon lenyerve megerősödött az ellenséges légi tevékenység Németország ellen. A német védekezésnek határozottabb volta szemmel láthatóan fokozódik. Százalékban kifejezve a bevetett bombázógépeknek mintegy 25 százaléka pusztult el a régebbi tíz százalékkal szemben. A német hadvezetőségnek sikerült egy új típusú vadászgéppel előállni, amely az eddiginél jóval nagyobb sikerrel veszi fel a harcot az erősen páncélozott amerikai repülőgépekkel. Mint a véderő főparancsnoksága jelenti, az elmúlt három nap alatt összesen 208, túlnyomórészt négy motoros bombázót veszített az ellenség a birodalmi terület ellen intézett terrortámadásai során.

Bern. (Bud. Tud.) Montgomery tábornok közölte, hogy nyolc olasz hadosztály pártolt át az angolszászokhoz. Az olasz csapatokat utász-munkákra és olasz városok légvédelmére fogják felhasználni. Montgomery szerint szükség van az olasz katonák morális erejének fokozására.

Berlin. (MTL) Az Interinf jelenti a délolaszországi helyzetéről: A harci tevékenység vasárnap valamennyi délolaszországi harci szakaszon tovább csökkent és csak az Appenninokban került sor helyi harcokra. Több jel arra vall, hogy a legújabb halul sikerült támadó műveletek alkalmával veszteségeket szenvedett amerikai és brit kötelékeket most átcsoportosítják és kiegészítik. Több arcvonalrészben erősítések felvonulását figyelték meg, köztük ezen a hadszíntéren először szereplő kötelékeket. Ebből is megítélhető, mint újabb jele annak, hogy a szövetségesek hadműveletei fokozódó nehézségekkel küzdenek. Ezeket a nehézségeket a német elhárító és ellentámadások a szivós ellenállás, valamint a terep járhatatlanná tévése és az Appennin-övezet változatlanul egész terjedelmében német kézen van.

Fontos főállást foglaltak vissza a németek az Azovi tenger-től északra

Berlin. (MTL) Az Interinf jelenti: Az Azovi-tengertől északra német gyalogos erők nagy lendülettel keresztülvitték ellentámadásaikkal visszazárták azt a fontos főállást, amelyet a bolsevisták szivósan védelmeztek és igyekeztek nem csak megtartani, hanem tovább építeni.

A bolsevisták nagy támadásának súlypontja továbbra is a Melitopol és Zaporozsje közötti területen maradt, ahol a szovjetfőparancsnokság remélte, hogy erős páncélos és gyalogos erők bevetésével döntő eredményt ér el. Mintán az első szovjet támadó hullám, amely elsősorban büntető csoportokból állott, a német elhárítás következtében elvérzett, a bolsevisták mintegy félórás súlyos pergőtűz után nagyobb páncélos erőket vetettek harcba majd ezeket követték a szovjet lövés századok. A támadásokkal sikerült ugyan elérni a német arcvonalat, de szivós harc után ellentámadással mindenütt visszaverték őket. Az esti órákban a németek teljes terjedelmében kezükben tartották a főarcvonalat. Az első két támadási

napon elpusztult 114 szovjet páncélos, legnagyobb részben T. 34 mintájú volt. A zaporozsjei hídfő ellen a bolsevisták észak és kelet felől mintegy 10 lövészhadosztályval és két páncélosdandárral indultak harcra. Az egész vonalon, részben ellentámadásokkal, visszaverték őket és nagy véres veszteségeket okoztak nekik. A döntő pillanathban indított német ellentámadás nagy páncélos csatává fejlődött ki. Csekély német veszteségekkel szemben 38 szovjet harcokcsi maradt szétlőve a csatatéren. Kü-

A Német Akadémia Lektorátusa és a Népművelési Bizottság

MESTERHANGVERSENYT

rendez a Református Kulturpalotában 1943 október 17-én este fél 7 órakor.

Szereplők: Irene de Noiret, Horváth János és v. Pongrác István. — Műsor: Minden nép dalai. Paganini, Strauss, Chopin, Liszt, Brahms. — Jegyek: 6, 4'50, 2'50 és 1 pengő árban kaphatók a Német Lektorátuson Schubert utca 5, az Estilap boltjában és a Népművelési Bizottságnál.

lönösen súlyos harcokra került sor Szcisevka mozaras vidékén. Ezek a harcok még folyamatban vannak.

Gomel továbbra is szilárdan német kézen van

Moszkva. (Bud. Tud.) A Krim elei hadműveletek vezetésével Timosenko tábornagyot bízta meg a szovjet hadvezetőség.

Berlin. (MTL) A keleti arcvonal központi és északi szakaszának harcáról az Interinf a következőkben számol be: A Pripjet torkolatától északra október 10-én tovább folyt jelentékeny délkelet felé való térférréssel mellett a német támadó műveletek, noha a bolsevisták szivósan védekeztek, Gomeltól délre német gyalogsági erők ellentámadással megfeszítették egy korábbi betörési helyet. Gomel városa továbbra is szilárdan német kézen van. A Szmolenszktől nyugatra vezető fővasútvonal mindkét oldalán visszavonták a német vonalakat az állandóan fokozódó nyomással szemben és az utó-

véd kötelékek minden támadást sikeresen elhárítottak. A bolsevisták azon fáradozásai, hogy a Nyevelj mellett elért betörési tevékenységet dél és észak felé kiszélesítsék, kemény és elkeseredett küzdelem után megfeszítették. A német légi harci erők éjszakai műveleteik során ugyanezen a térségen a szovjet utánpótló vonalat zavarva, elpusztították öt csapatokkal és anyaggal megrakott vonatot. Nyolc más vonatot pedig úgy megrongáltak, hogy azoknak be kellett szüntetniük előrehaladásukat. Szmolenszki térségében több repülőteret is támadtak és megállapították az elért hatást, mely szerint sok földön veszteséget gépet, valamint üzemanyagraktárakat elpusztítottak. Velikije Luktól északra a német csapatok visszavertek néhány tehermentesítő támadást. A Velikije Luki pályaudvara ellen intézett egyik támadás során elpusztították két szállítóhajót, azokat felgyújtották és a nagy kiterjedésű vágányhálózatot tönkretették.

Japán-portugál háború küszöbén (?)

Salazar portugál miniszterelnök ismétellen sürgős megbeszélésen fogadta a japán követet — Németország lesz a legfontosabb tárgya a moszkvai értekezletnek

Madrid. (Bud. Tud.) Salazar miniszterelnök másodszorban fogadta sürgős megbeszélésen a lisszaboni japán követet. A megbeszélés után a portugál kormány minisztertanácsot tartott.

Lisszabon. (MTL) Portugália helyzetéről külföldön terjesztett híreket a hatóságok „tulzottnak” mondják. Hivatalos részről kijelentik, hogy még mindig bízni lehet abban, hogy Portugália megmaradhat a béke állapotában. A csapatmozdulatok, valamint a tehergépkocsiknak a fővárosban való sűrű közlekedése a most folyó hadgyakorlatokkal függ össze.

Bukarest. (MTL) A román lapok istambuli jelentése alapján arról számol be, hogy Izmet Inonü török államfő a közeljövőben két beszédet mond. Az egyiket október 29-én, a másikat november 1-én a török rádióban. Ankarai politikai körökben kivétel nélkül a beszédek igen nagy politikai jelentőségére utalnak és ezért feszült az érdeklődés.

Stockholm. (MTL) Smuts tábornok, a délafrikai unió miniszterelnöke és Churchill hosszú megbeszéléseket folytattak. Az angol hírviroda közlése szerint a tábornok hétfőn este résztvett a hadikormány ülésén.

A brit-indiai hadsereg 12 ezer katonája átszökött az indiai szabadságharcosokhoz

London. (Bud. Tud.) Az Angliában állomásozó amerikai légi-erő parancsnoka rádióbeszédében hangoztatta, hogy a légi-offenzívával egyedül nem lehet megnyerni a háborút. Németország térdrekenyszerítéséhez szükséges a szövetséges tengeri és szárazföldi erők együttes támadása Németország ellen.

Zürich. (MTL) A Svájci Távirati Iroda jelenti Londonból: A küszöbönálló moszkvai értekezlettel kapcsolatban a három kormány között megegyezés jött létre, mely szerint az európai területi kérdéseket nem befolyási körzetek fennállásának alapelve szerint oldják meg, hanem Nagybritannia, az Egyesült Államok és a Szovjetunió egyenlő és közös felelősségének alapelve szerint. A területi kérdéseken kívül a megbeszélések legfontosabb tárgya a német birodalom. Elsősorban a Németországgal való bánásmódról van szó, arra az esetre, ha a szövetségesek kivívják a győzelmet.

Genf. (MTL) A Német TI jelenti: A newyorki Inquirer című lap amiatt panaszkodik, hogy a kanadai csapa-

tok háborus lelkesedése erősen lecsökkent és az amerikai haderőben is igen sokan sürgetik a leszerelést,

hogy visszatérhessenek békés foglalkozásukhoz. A lap szerint egyszermindenkorra el kell vetni azt a feltevést, hogy szövetségesek már megnyerték a háborút.

Tokió. (MTL) A Német TI jelenti: A britindiai hadsereg 12.000 katonája átszökött az indiai szabadságharcosok seregébe.

Washington. (Bud. Tud.) A harctéren járt amerikai szenátorok beszámolójával kapcsolatban éles bírálatok hangoznak el az amerikai közvéleményben. Az egyik ismert amerikai publicista szerint a szenátorok értesüléseiket a londoni bárókban szerezték.

Izstambul. (MTL) A Német TI jelenti: A teheráni rádió vasárnap este közölte, hogy a brit katonai hatóságoknak az iráni kormánnyal létrejött megegyezése értelmében az iráni hadsereg rövidesen leváltja az Iránban levő angol csapatokat. Ez az intézkedés Irán hadbalépésének egyik következménye.

Berlin. (MTL) Az Interinf jelenti: A Aaman-félszigeti elhárító harcok során a bolsevisták szeptember hetedikétől október nyolcadikáig összesen több mint 25 ezer halottat, 3.650 foglyot és legalább 80, illetve 100 ezer sebesültet vesztek. Ezenkívül megsemmisült, vagy harc képtelenné vált több mint 255 páncélos harcokcsi. A németek ezenkívül rengeteg hadianyagot zsákmányoltak, vagy megsemmisítettek.

Tárlatlátogatás a szolnoki művészeknél...

A nagyváradai közönségnek eddig csak műkereskedők összeválogatásában és rendezésében volt alkalma országos-névvű művészek munkáival találkozni különböző, tisztán üzleti érdekből megrendezett kiállításokon, amelyeken az olesó hatásokra való törekvés s a hozzá nem értők izléséhez való leereszkedés volt az irányadó. Túlnyomó részben nem is eredeti alkotásokat mutattak be ezek a műkereskedők, hanem kapós képek gyárilag készült másolatait, amelyeket természetesen eredetieknek tüntettek fel és óztak rá viszonylag magas áron a vásárlókra.

A szolnoki művésztelep kiállítása végre lehetőséget nyújt nemcsak az ország területén, hanem külföldön is elismert magyar képzőművészek eredeti műveinek megtekintésére olyan szempontok szerint válogatott anyagú tárlaton, amelyeket maguk a művészek tekintenek saját magukra és a Szolnokon képviselt művészeti irányzatokra nézve jellemzőnek.

A kiállító festők közül a Fényes Adolf neve a legismertebb még a képzőművészetben járatanabb közönség előtt is. Az új magyar festőművészet történetének megállapítása szerint Deák-Ebnerrel és Biharival tulajdonképpen is jelenti Szolnokot. A tárlaton egy meleg naposítás, népies jelenete tunik azonnal eszembe, amely a művész alkotái korzakainak legüdebb faszából való.

Bernáth Aurél, akit festészetünk legmaibb lírikusának neveznek, lenyűgözően hat tájképeinek mély hangulatával. A természet látásának megdöbbentő élményeit tolmácsolja hatalmas, vízió-szerű színharmóniákban, amelyekben a táj részletei csodálatosan egybeolvadva lehelik a belső összefüggések titokzatos erejét. A Gyilhostó félelmetessége, a Zagyva tájkép meleg varázsa, a Szolnoki tájkép tüneményeszerűsége s az újak költőjének bámulatraméltó megjelenítései.

Zádor István természet-ecméléte már sokkal tárgyilagosabb. Világos, lágy, néhol kissé hűvös tónusokban érzékelteti az alföldi táj megkapó szépségeit, a Tisza-part színvibrációját, a nyár sugárzását. Egy arcképe színekompóziójával, Csónakhoz című festménye merész témaválasztásával s egy fiatal nőalak kecses ábrázolásával hat. Tetezős képei közül a város is vásárolt.

Révész Péter Pál tájképeit a részletek erőteljes kidomborítása és színeinek zamatos elevensége jellemzi. Szilányi Lajos naturalisztikus felfogásban vetíti az Alföld tájait a néző elé, ami azonban sohasem válik szolgai természetmáesolássá. Hangulatai kissé kimertek, néha mintha fáradó alkotókészeég tompítaná őket, de felhőinek fényhatásai megkapóan sugározzák az ég eszesélyének változatait.

Chiovini Ferenc a legakadémikusabb a csoportban. Egy képmása, amely idős hölgyet ábrázol, kiváló jellemző erejű arcképfestőnek mutatja őt. De realiztikus beállítású tájképei is sok hangulati elemmel teljeseek.

Gáborjani Szabó Kálmán vakmerő színjátékával, különösen a vörös, a kék és a zöld szokatlan, a diszharmonia határára járó összetételével. az ábrázolt alakok mozgásának éles meg-látása párosul kelt meglepő hatást. Basilides Danaa viszont dekoratív törekvésű, olykor már iparművészeti jellegű.

stilizált vásznaival kelt feltűnést, ha képei nem is számíthatnak általános megértésre.

Vidovszky Béla iskolás részletezésével, kissé rideg felfogásban festi tájképeit, de interieurjeiben már melegebb színeket talál. Patay Mihály külföldön is feltűnést keltett fametszetei a mai magyar grafikai művészet legkiemelkedőbb alkotásai közé tartoznak. Csodálatosan finom technikája, a valóságot valószerűtlen eszközökkel érzékeltető módszere, kiváló rajzkészeége, az anyagszerűség maradék nélküli megvalósítása bámulatra ragadja munkáiban a nézőt.

Mattioni Eszter képei valóban fel-emelő szépségűek. Egy tiszai táján a fény áttetsző ragyogása szinte nyugtalanító érzést kelt, mintha aggódna a néző a természet e mesterien lerögzített, gyönyörű jelenségének gyors eltűnésétől. Az anya gyermekével című figurális kompozíciója — amiben nem bővelkedik a szolnokiak tárlata — ar-

haisztikus megoldással, a színek bámulatos összehangolásával, az arcek finoman kifejező rajzával, mély lélek-tük-rötzettségével egyenesen megrázó hatású. Körösfői Leánya ikonszerű kiképzésével, ami meghatóan magasztosítja fel a magyarság legszebb népi típusát, már szentképi áhitatot áraszt. De a soko'dalú művész, aki a himeskő-művészet megteremtésével is híressé tette nevét, a csendéletben is kiváló alkotó. Képei a tárlat legnagyobb élményeit jelentik.

Két szobrász, Borberek Kovács Zoltán és Kerényi Jenő is szerepel néhány kisebb méretű művel a tárlaton. Borberek képeket is állított ki, csupa rendkívül erőteljes, a szobrász anyagformáló készségeit mutató rajzokat, amelyek mind egyéni látásra vallanak. Szobrait a vonalak nemes lendülete, a formák egyensúlya jellemzi. Kerényi Jenőnél az elmélyültség, a leegyszerűsített formák, a jellemző erő a legszembetűnőbb értékek.

Az egész tárlat magas színvonalat képvisel s ha nem is mutatja be a szolnoki művészek reprezentatív alkotásait, úgy a Tisza-parti művésztelep, mint általában a modern magyar képzőművészet európai viszonylatban is kiemelkedő fejlettségét hirdeti. (j. b.)

A Katolikus Diákokotthonmozgalom és az apák

A Katolikus Egyház részéről megindított „Diákokotthon”-mozgalom országos akcióvá bővült. A közeljövőben Nagyváradon is gyűjtést rendeznek a mozgalom céljaira, ebből az alkalomból közöljük egy apa gondolatát a nagylelkűségű társadalmi megmozdulásról.

Leonardo da Vinci, midőn egyik legnagyobb festményén dolgozott, hosszú időn keresztül keresett modellt Krisztus alakjának a megfestéséhez. Egy olyan férfit keresett, akinek arcvonásából a jóság, a türelem és a keresztény szeretet tükröződjön vissza. Hosszú keresés után egy diakonus arcában felfedezni vélte ezeket a vonásokat, felkérte tehát, álljon modellé képének főalakja megfestéséhez. A diakonus vállalta a szerepet és róla festette meg a festő Krisztust. A kép további munkája során a festőnek szüksége volt egy másik modellre, akiről a kép egy másik alakját, Judást fogja megfesteni. Ismét keresésre indult a festő és a kereséskor és egyéb helyeken kísérelte meg egy olyan férfi felkutatását, akinek arcvonásaiban kiülökzik az erkölcselenség, a kapzsiság és mindaz a rút lelki tulajdonság, amely őt hasonlóná teszi Judához. Már-már letett arról, hogy egy ilyen emberre szert tesz, amidőn egyik sétája alkalmával az utcán egy részeg emberrel találkozik akit alkalmasnak vél a szükséges modell részére. Beszédbe elegyedik vele, majd felkéri arra, álljon modellé a festménye részére. Pénzért a kértékelt hajlandó is volt erre. Felvitte tehát műtermébe a férfit és azonnal munkához látott. Alig dolgozott azonban valamit, amidőn észre vette, hogy a modell keservesen sir. Megkérdezte tehát tőle fájdalomnak az okát és erre a férfi így válaszolt: Én már voltam itt a művész úrnál, állottam már itt modellt pár évvel ezelőtt, de akkor a művész úr Krisztust festette meg rólam.

Minden ember úgy születik a világra, hogy arcvonásaiban Krisztushoz hasonlón. Leke ártatlansága visszatükröződik tekintetében, szemé tiszta és mélyvilágú, kérdései és műveik ártatlan-

ok. Az élet azonban eldűvítja ezeket a vonásokat és az élet küzdelmei között ezek a krisztusi vonások mindinkább elhalványodnak és az ember te-kintete alattomos lesz, viselkedése pedig tartózkodó. Hogy mennyi marad meg az egész életen át a krisztusi vonásokból, az mindig attól a családtól függ, ahol a gyermek az első életszakaszát töltötte. A nevelés egyik legfontosabb módszere a jó példa. És ugyan ki legyen mindig a gyermek előtt a legnagyobb és legjobb példa, mint a szülei. Ez az oka annak, hogy a gyermek azokat a benyomásokat, amelyeket a szülei házbán kapott, a legjobban őrzi meg egész életén keresztül, férfikorában tett cselekedeteiről mindenkor következtetni lehet arra, milyen családból nőtt ki, milyen volt annak a családnak a belső élete, amelybe az illető embernek legmélyebb gyökerei nyúlnak. A család legyen ezért meleg otthon, mentes az egymás közötti civódástól, a gyermek érezze az otthon melegét, szívesen térjen oda vissza még akkor is, ha már önálló életet él, legyen neki mindenkor ünneppnapja az a nap, amelyet szülei körében tölthet, mert tőlük kapta a földön a legtöbbet, a megfizethetlent, a nevelést. És én hiszem, hogy ha igazán keresztény családból származik egy olyan férfi, aki nemzetek sorsát intézi, sohasem fog a családi otthon ellen támadni romboló szándékkal semmi célból sem, mert az otthon és a család szent lesz előtte és az ilyen férfiak által vezetett nemzetek életében kevesebb lesz a vér és a könny, de több lesz a megértés és a szeretet.

De nemzetünk szerkezete olyan, hogy mindig újabb és újabb rétegek kapcsolódnak be a középosztályba, ezeknek az újabb és újabb rétegeknek az iskolázatlansága sokszor már a középiskolában is távol a szülei háztól történik. A gyermek ekkor lép a fejlődésének abba az állapotába, amikor igen könnyen rossz útra tér, mert a rossz társaság a szülei oltalom alól kikerülő gyermekeket rossz útra téríti. Ezért fontos a katolikus diákokotthonok megalakítása, mert az ilyen otthonban a fejlődő élet olyan jel-

ügyelet alá kerül, amely megtartja őt a helyes úton. Ha körülnézünk a mai társadalomban, azt találjuk, hogy azok a vezető férfiak, akik a Szent Imre kolégiumokban nevelkedtek, magasabb világnézettel rendelkeznek, katolikus életük tisztább, lelkiük krisztusi vonásokban gazdagabb. Mint apának, egy a sok közül, ezek a gondolatok jutottak az eszembe akkor, amidőn a katolikus diákokotthonok alapításának magasztos gondolata tudomásomra jutott és lelke-met öröm töltötte el, mert ennek a nagy gondolatnak a megvalósítása egy jobb jövőnek a biztos záloga. Hiszem, hogy valamennyi magyar katolikus apa nevében köszönetemet fejezem ki a gondolat megvalósítóival szemben és amidőn minden magyar katolikus család nevében a gondolat legnagyobb pártolását ígérem. Hiszem, hogy a megvalósítás nem fog sikertelenségbe fullni és mindazok a szülek, akik életük értelmét és legrágább kincsüket, a gyermeküket küldik ki az életbe, hogy nemzetükért nagy tetteket vigyenek végbe, az életrekeszülésük közben meg lesznek nyugodva, mert a katolikus diákokotthonok távol a szülei háztól pótolják a család melegét, szeretet, de egyben szigorú kezét. És én azt hiszem, hogy ha a nehézkörülmények között is sikerül megvalósítani a diákokotthonok magasztos létesítményét, olyan eredményeket érhetünk el, hogy minden katolikus férfire lehet majd vonatkoztatnunk Kállay miniszterelnök úr azon kijelentését, amelyet egyik beszéde alkalmával a Kormányzó Ur és hási halált halt fiával kapcsolatban mondott: és mert ilyenek az apák és ilyenek a fiúk, örök a magyar.

Dr BALOG JÓZSEF

Felosztásiak Németországban a kartelleket

A német irányított gazdálkodás rendezése érdekében indított a kartellek ellen. Rohamosan végefelé közeledik a kartellek felosztására irányuló tevékenység. A felosztás foganatosításával megbízott a német birodalmi gazdasági minisztérium vezetőjét, Hans Kehrlt. Hans Kehrl egyik cikkében kifejti, hogy a 2200 német kartell 90 százalékát már vagy felosztatták, vagy most van folyamatban a felosztásuk. Csak a nemzetközi kartellek és a kereskedelmi szindikátusok egyrésze került el ezt a sorsot. Az első csoport azért, mert a dolog természeténél fogva nem lehetett ezeket megbolygatni, másik csoport pedig azért, mert már előzőleg bekapcsolták őket a háborús gazdálkodásba és ez a tény máris megfelelő változást idézett elő szervezetükben.

Kehrl megjegyzi, hogy nem volt könnyű munka a kartellek felosztása, de Németországban már vége a kartellek idejének, mert a nemzetiszocialista gazdálkodás nem engedi magánérdekek jétkészerévé tenni a piacot.

Szolgálatos gyógyszertárak:

IV. CSOPORT:

- Gránátalma gyógyszertár, Rákóczi-u. 27. (Irgalmasrend) 15-25.
- HUNGARIA gyógyszertár, Mussoliniter 8. (Szabó Aczél I.) 15-28.
- MINERVA gyógyszertár, Szent László tér 5. (Gálosi F.)
- ORANGYAL gyógyszertár, Gróf Teleki Pál-u. 14. (Révész J.)

Harcoló híradások

(M. kir. honvéd hadiludósító század.)
Keleti hadszíntér.

A hatalmas orosz térségben nesztelenül ébred a reggel. Az ünnepi csendet csak néha-néha zavarja vadgalamb turbékolás.

A híradó-ügyeletet felveszi a hallgató!

— Itt Csaba, kérem a Rékát!

Semmi válasz. A tuloldal némán hallgat. Vonalszakadás. Az éj leple alatt az orvlövészek elvágják a vezetéket. Gyakori eset.

Utaltan utakon, sűrű őserdők között kell biztosítani a pótlást, a hadseregek élelmezését, a hadianyag-szükségleteket. Ekkora területen a híradás biztosítása még akkor is emberfeletti munkát követelne, ha természetesen az orvlövészek nem rongálnák meg a vezetékeket.

A „Réka” nem válaszol. „Hangszálait” elvágják. Pedig fontos lenne az üzenet. Itt, kint az arcvonalon minden szóznak, minden üzenetnek fokozottabb jelentősége van. Legrövidebb késedelem is életünkbe kerülhet.

A híradószázad parancsnoka kiadja a parncsot:

— Vizsgálójárőr állapítsa meg, hol történt a szakadás és a hibát azonnal javítsa ki.

Két gépkocsi előáll. Két zászlós vezetésével 30 főnyi legénység indul a parancs végrehajtására. Ezen a vidéken még nappal sem indulhat el három-négy főből álló járőr. A megkezdésük hasábjában a legkisebb vállalkozáshoz is legalább egy megerősített raj szükséges.

A göröngyös utakon óvatosan halad előre két gépkocsi. Minden ember egy-egy „fülelőkészülék”. A legélesebb figyelemre van szükség, mert minden bokor meglepetést rejtgethet.

A kocsiok gyakran megállnak. Az útmentén futó kábelt sok helyen meg kell vizsgálni. Rákapcsolnak az emberek és jelntkezve hívják Rékát. A nap forró sugarával most szórítgatja az erdő harmatját. A sűrű erdőséget óriási kiterjedésű napraforgótáblák váltják fel, a két méternél is magasabb napraforgó Góliátok engedelmese arccal fordulnak az égi fény felé. A hullámzó napraforgó-

tenger biztos rejtékhelyet nyújt embernek, állatnak egyaránt.

Félóra múlva a vizsgálójárőr megéli a hibát. Az orvlövészek drótvágó ollóval vágják el a vezetéket. A járőr egy-kettőre helyre állítja a vonalat s már is indulnak visszafelé.

A gépkocsik most már gyorsabban robognak előre. A honvéd éles szem előtt az egyszerűjárt út is már ismerős táj.

Sűrű erdő átvágásában gördülnek a gummikerekek. Az egyik kis tiszton váratlanul megszólal egy golyószóró, majd kelepelni kezd egy géppuska. A járőr ellenséges tűzrajtaütést kapott. Mint utóbb kiderült, mintegy 45 főnyi orvlövészbanda húzódott meg a fák között, földbeásott fedezékben, hogy megakadályozza járőrünk visszatérését.

A gépkocsik csikorogva fékeznek. A honvédek gyorsan leugranak és felveszik a harcot az orvátamadók ellen. Az erdő esendjét pillanatok alatt vad harcizaj váltja fel. Az orosz gép-

pisztolyok ropogására magyar golyószóró pattogó hangja válaszol. Két zászlósunk mindjárt a harc elején súlyosan megsebesül, majd a szakaszvezetőt is lövés éri. A parancsnokságot ekkor az egyik őrzető veszi át.

Halálmegevető bátorsággal küzd a kis csapat. Az orvlövészek azonban fedezékükből egyre közelebb kúsznak hozzájuk. A bekerítés veszedelem fenyegeti járőrünket. E pillanatban éles recsenés hallatszik. Eltaláltak egy löszeres akaszunkat. Sikerült találat, a járőr egész löszerkészletét pusztulás fenyegeti.

Az őrzető parancsnok a gyors elhatározások embere. Kézigrónátobást és rohamot vezényel. Honvédeink mint a vihar, rácsapnak az ellenségre. A merész és váratlan fellépés meglepi a banditákat. Halottaik és sebesülteik hátrahagyásával megfutamodnak.

Ez csak egy kis mozzanat hős híradóaink arcvonalbeli életéből. Így küzdenek ők valamennyien nap-nap után, hogy nehéz műszaki feladataikat hősi harcok, állandó meglepetések közepette is magyar becsülettel, kitartással teljesíthessék.

Nagyvárad 1849 október 6-án

— Hlatky Endre főispán ünnepi beszédéből —

Augusztus 14-én estére Paskievics főhadiszállása Nagyváradra került be. A parancsnokság a „Zöldfa” nevű ma is álló már igen megviselt épületben volt a régi Zöldfa-utcában. Szembe vele a ma is meglévő és akkor Amánt Béla-féle házban volt fogoly lakó a két fivérével együtt a nagy magyar hadvezér Görgey Artúr, aki a tájékozatlan magyarság átkának súlya alatt csak azért nem roppant össze, mert tudta, hogy becsülete megvan és a történelem fel fogja őt menteni. Pár nap múlva őt is átköltöztették a „Zöldfa” épületébe.

Az orosz keze messze nyúlt és messze nyúlt az osztráké is. Keresték Bihar, Békés, Arad megyében az elbujdosott magyar katonákat, a tiszteget váltalt magyarokat és keresték az orosz szökevény katonákat is.

Augusztus 23-án adták át az oroszok Sarkadon az osztrákoknak azokat, akik magyar fogságba kerültek az osztrákok közül. Szándékosan közbük sorolták a magyarokat azt a lengyel születésű és az oroszoknál századosként szolgáló ulánus tiszttel, aki honvédó vált. De a csel nem sikerült, mert ezt az egyet az oroszok nem adták át az osztrákoknak, hanem maguk kérték számon tőle tettét, Váradra hozták és augusztus 28-án agyonlőtték. A város akkori lakott belsőségétől jó messze, egy kis dombon temették el. Sirja helyét azonban megjegyezték a hálás váradiaknak és amikor az elnyomatás végett ért, ez a sir nemcsak díszes emléket kapott, hanem ez lett az új és nagyobb temetőnek a nevéje. Még az útát is róla nevezik ma is, mert e lengyel ulánus tiszttel Rulikovszky Kázmér volt.

Említésre méltó, hogy az oroszok a magyar honvédek iránt inkább a megbecsülés jelét adták. Ellenszenvet az osztrákok felé mutattak. Váradon történt, hogy egy Marquesi nevű osztrák tiszttel egy honvéd tiszttel párbajban agyonlőtt egy orosz tiszttel. Pászkievicsnek Bewatt ezredes tett erről jelentést. Pászkievics azonban ezt válaszolja: „Tudom az esetet; az az osztrák tiszttel körében halt meg.” Ezzel a beállítással került el a magyarbarát tiszttel a háborúban történt párbajozásra szigorúan előírt halálbüntetést.

Az átadott honvédeket az osztrákok Aradra vitték és ott kezdődtek a tárgyalások, kivégzések. Október 6-án négy agyonlövés és 9 akasztás!

De október 6-áig is sok megpróbáltatás vár mindenütt a magyarokra; Váradon is. Két szemtanút idézünk:

Nézzük meg mit ír a régen porladó Molnár György, országunk nevezetes színművésze, a három kötetes emlékiratában. Ő Váradon született. A Párizs-utának nevezett kicsi utcában két ablakos szegényes házban lakott a fiatalon, özvegyen maradt anyja. Apja valamikor katolikus kántor volt, ezért ragadt a fiúra a Kántor Gyuzsi név. Ami-

kor az apa egy nagy tűzvészkor halálos szerencsétlenség áldozataként meghalt, a szegény özvegy kifli kofa lett a Szent János-utca és a Kishid sarkán a Szent János szobor mellett, amely szobor ma is látható a vasredőny által el nem takart kirakat részben, az üveg alatt a Lőrincz-féle bolt oldalán, Kántor Gyuzsi, Molnár György szorgalmasan tanult, de később felcsapott vándorszínésznek, 1848-ban honvéd lett belőle és tűzészeti kiképzést is nyert. A fegyverletétel után szöke és bujdosva éppen az Amánt fiúval együtt sompolyog haza, előbb az Amánt házába, ahol már Görgeyt is találja, majd a Párizs-utca, édesanyjához. Emlékirataiban ő is Görgeyt átkozza és mit sem tud arról, hogy a fegyverletételt a haditanács Görgey jelenléte nélkül határozta el. Molnár Gyuzsi a Zöldfa-utca végéről, persze polgári öltözetben, végig nézi a Szent László-téren folyó orosz hálaadó istentiszteletet. A tér akkor egy síkban minden virággy nélkül állott még.

A sok sok oroszból, ami akkor zsufoleig megtöltötte a teret, a kivonulás után jó egy néhány — katonaszökevényként — hazánkban maradt. A kántor özvegye is kapott egy öreg, itt maradni akaró oroszot. Egy éjszaka azután kécében körül zárták a várost, már az osztrákok, házról-házra szedték össze a volt honvédeket. A Párizs-patak, akkor még nem volt beholtzott. Medrében és a Körös árkaiban az éjjel sok fiatalember surrant ki a nagygyéren világított városból. Molnár is ki-surrant és megmenekült. Később ismét színipályán találjuk őriái ekerrel.

A másik tanu Görgey Artúrnak a hadvezérnek a testvére: István. Az ő három kötetes történelmi munkájából megtudjuk, hogy a hadvezérnek egészen fiatalasszony felesége az esküvője óta alig volt együtt férjével, mert az a háborúba ment el. Görgeynek az oroszok ide bevonulása előtt már városunkba érkezett és Hankovits család „kültelki” otthonában húzódott meg, ami a körház szomszédságában volt. Mikor Görgeyt Váradra hozták, mindenki kétségbeesett. Csak ez a fiatalasszony volt az, aki még így is örülni tudott!

(Folytatjuk.)

Egy müncheni lap különös cikke Erdély jövő feladatairól

Berlin, október 9. (MTI.) A Müncheni Neuste Nachrichten esütörtöki számában Hans Geisler tollából „Erdélyi utazás” címmel vezércikket közöl, amely a többi között ezeket mondja: Az erdélyi jövő szempontjából lényeges lesz, hogy ne mélyüljön be a partikulárisztikus gondolkodásba, vagy hamisan értelmezett szabadságérzékbe, mert nem egészségtelen „Transylvanizmus” korlátozza Erdély feladatát saját területére, hanem azok közé a keretek közé állítja be, amelyekben ez a terület évszázadok óta, mint pótolhatatlan kulturális és gazdasági kapocs szerepel Európa közepe és délkelet között. Erdély szellemi és politikai mozgékonyt csak ebben a nagy szerkezetben lehet valóban nagy és hasznos célok felé irányítani. Ez nem zárja ki, hogy az erdélyi terület a maga szűkebb életkörébe teljesítse azt a funkciót, amelyet gazdag hagyományként örökölt és abban esőcsodók ki, hogy szűk területen is fennáll a lehetősége a népileg különböző csoportok összehangzatos együttélésének.

Kávéházakban és vendéglőkben kérem Magyar Lapok-ot.

Ősszel a képviselőház elé kerül az iparos nyugdíjtörvény-javaslat

Kolozsvár, okt. 11. Ugyiszólván minden társadalmi réteg tagjának biztosítva van ellagott korára a megélhetése, egyedül a kisiparosokról nem gondoskodik senki arra az időre, amikor kihull kezükből a munkaszerszám és munkaképtelenné válnak.

A kézműiparosság csak kevés hányada tud öregségére vagyoni gyűjteni magának, hogy abból tisztességesen megéljen s ez a körülmény arra készítette a kisiparosság érdekvédelmi szerveit, hogy erőteljes mozgalmat indítsanak a kormánynál a kisiparosok öregségi biztosítására.

A kisiparosság érdekképviseleti szerveinek vezetői ebben az ügyben ismételtlen tárgyalásokat folytattak a kormány tagjaival s ennek eredménye, hogy elkészült az iparos nyugdíjtörvényjavaslat, amelyet az ősz folyamán a képviselőház elé terjesztenek.

Tóbiás Kornél dr. miniszteri osztálytanácsos, az iparügyi minisztéri-

um kisipari osztályának vezetője a kézműiparosság képviselői előtt kijelentette, hogy az iparos nyugdíjtörvényjavaslat már teljesen elkészült s a képviselőház őszi ülésciklusán kerül tárgyalásra. A kormány a jövő magyar élet kiépítéséne jelentős tényezőként veszi számításba az iparosságot és a kereskedőket. Ezeknek a társadalmi osztályoknak súlyát és tekintélyét akarja növelni az iparos nyugdíjtörvény is.

Az erdélyi kisiparosok nyugdíjbiztosítása az Országos Társadalombiztosító Intézetben keresztül tulajdonképpen nagyjában rendeződött. Az OTI ugyanis elismerte a megszállás alatt eszközölt befizetéseket a nyugdíjalapra. Ha a kisiparosok 1943. december 31-ig bejelentik jogfenntartásukat az OTI-nál és igazolják befizetéseiket úgy elismerik szerzett jogukat. Ez pedig alapul szolgálhat a nyugdíjra.

Mi van a Hivatalos Lapban?

A Budapesti Közlöny október 9-i, szombati száma tartalmazza a belügy-miniszter rendeletét a lakások igénybevételére vonatkozó rendelkezések hatályának egyes kiegészítése, a Vármegyék Országos Mentőegyesülete által mentőgépkocsia történő közkórházi betegszállítások díjazása, a közellátásügyi miniszter rendelete a kiserelt szódabikarbóna legmagasabb fogyasztói árának megállapítása és az 1914. évi terméskenyérgabonára vonatkozó beszállítási köteleesség megállapítása tárgyában.

A Közlöny legújabb 228. száma pedig tartalmazza a földművelésügyi miniszter rendeletét a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló 1942. XVI. t. c. alapján nyújtható adó- és illetékedvezmény iránt előterjesztett kérelmek ügykezelése, a beszállított főkagnak az ipari növények kötelező vetésterületébe való beszámítása, valamint a fodrászipari legkisebb munkabérek megállapítása és az áru fuvarozó és szállítványozó ipari legkisebb munkabérek megállapítása tárgyában.

Balesetek a megyében

Nagyvárad. A nagyvárad-i közkórházba tegnap két súlyos sebesültet szállítottak be vidékről. Az egyik **Durca József** bányamester volt, aki Terje községben, a bányában munka közben súlyosan megsebesült. A bányamester lábára egy tízmázas kő zuhant, amely jobblátát összeroncsolta.

Pósalaka községben **Ihász Katalin** 3 éves kis gyermek, az ottani MÁV pályán lánya, az esti órákban pajkosságából felmászott a tyuktrece létráján és eközben lezuhant olyan szerencsétlenül, hogy jobblátát eltörtött. Ezenkívül súlyosabb zúzódásokat szenvedett.

Mindkét sérültet a kórház orvosi azonnal ápolás alá vették.

Brándás Lőrinc Vársonkolyos községbeli földműves véletlenül a szekerre alá került és a kerékek lábát és karját összetörték. Nyílt töréssel szállították a kórházba, ahol ápolás alá vették.

Kroner Ferenc 4 éves nagybárod-i gyermek a tűz körül játszadozott, miközben a lángok ruhájába kaptak, arcát és mellét súlyosan megégették. Kórházban ápolják.

Makói László 20 éves mezőtelegdi asztalossegédet munkaközben elektromos áramütés érte. Súlyos sérülésekkel szállították a nagyvárad-i közkórházba.

Mezőtelegdről jelentették a nagyvárad-i ügyészségnek, hogy a tegnap Velkó Lajos butorgyárában **Recsik László** 20 éves gépkész egy hosszú vasruddal véletlenül megérintette a 4 méter magas villamosvezetéket és az áram megöltte. A halálesetért senkit sem terhel felelősség.

Székelyhidról közölték a nagyvárad-i ügyészséggel, hogy **Balogh Antal** ottani lakost a falu határában felakasztva találták. Megállapították, hogy öngyilkosságról van szó.

Érnihályfalváról jelentik, hogy **Torda János** ottani lakos négy és fél éves gyermekével indult a szőlőbe szüretelni. A kisfiú a szekéren egy hordóra ült. Menetközben a hordó felborult, a gyerek lezuhant a szekérről, a görgő hordó pedig fejére esett. A kisfiú koponyalapi törést szenvedett és a helyszínen meg is halt. A gondatlan apa ellen megindult az eljárás.

Ha nincs „Gülbaba”, jó lesz az „Ella” is

Csak korlátolt mennyiségben fognak „Gülbaba” és „Rózsa” burgonyát Nagyváradra szállítani

Nagyvárad thj. város polgármestere 5479—1943. k. é. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Értesítem a város közönségét, hogy a Minisztérium Nagyvárad részére csak korlátolt mennyiségben utal ki burgonyát és annak szállítása csak a hideg beálltáig lehetséges. Ezért felhívom úgy a közöletkeket, intézeteket, intézményeket, valamint a város lakosságát, hogy a kereskedőknél jelenleg rendelkezésre álló „Ella”-burgonyát vegyék át, mert a Burgonya Egyesülés értesítése szerint „Gülbaba”, valamint „Rózsa”-burgonyát — eddigi értesítés szerint — nem tudnak csak korlátolt mennyiségben szállítani és így ki van téve a lakosság annak, hogy burgonyaszükségletét később nem tudja beszerezni.

Egyben felhívom azon kereskedőket, akik a téli időszaka burgonyát óhajtanak tárolni, hogy a burgonya átvétele végett a Közlekedési Hivatalnál jelentkezzenek, vagy igényüket írásban adják be.

Nagyvárad, 1943. október 11-én.
Dr. Soós István s. k., polgármester.

Csütörtökön kezdődik a szénkiutalás

Nagyvárad thj. város polgármestere 5477—1943. k. é. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Értesítem a 3 szobás és ennél nagyobb lakással rendelkező egyéneket, hogy október hóra tűzifa helyett, főzési célra a tűzifa-ellenőrző lapokra való feljegyzés ellenében, egy-egy jegyre 100 kg. szenet kaphatnak, illetve kötelesek beszerezni az alább megjelölt helyen, időben és sorszám szerint:

Október hó 14-én, piros színű utalványra:

1—1200-ig György Vilmos, Chlányi-ut 26.

201—400-ig Sebő Zoltán, Ghillányi-ut 26.

401—500-ig Ludwigh Gyula, Muszolini-terti közraktárban lévő helyiségében.

Kékszíni utalványra:

1—200-ig György Vilmos.

201—400-ig Sebő Zoltán.
Október hó 15-én, pirosszínű utalványra:

501—700-ig György Vilmos.

701—900-ig Sebő Zoltán.
Október hó 16-án, pirosszínű utalványra:

901—1000-ig György Vilmos.

1001—120-ig Sebő Zoltán.

Kékszíni utalványra:

401—500-ig Sebő Zoltán.

Felhívom az érdekelteket, hogy a kijelölt helyen és időben vegyék át a szétosztásra kijelölt mennyiséget, mert a később jövőknél a kereskedők nem szolgáltatathatják ki.

A szénosztás további sorrendjét később fogom a helyi lapokban közzélni.

Nagyvárad, 1943. október 11-én.

Dr. Soós István s. k., polgármester.

SZINHÁZ

Színházi iroda közleményei

Tábornokné, kedden és szerdán este háromnegyed 7 órakor

Az idény legnagyobb operett-új-donsága, a „Tábornokné” kedden és szerdán este van a színpadon háromnegyed 7 órai kezdettel. Főszereplők: Antal Erzsébet, Göndör Klári, Hamvay Luci, Kemény Gizi, Szabó Ernő, Gulácsy Albert, Barna György, Halasi Gyula és Lendvai Lajos. Gyönyörű kiállítás! Hangulatos muzsika! Szenzációs táncok! Rengeteg humor és kacagás! A rendkívül nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos jegyekről előre gondoskodni.

Harmath Hilda koloratur primadonna bemutatkozó fellépte csütörtök este lesz Jean Gilbert „Marinka a táncosnő” című nagyoperettjében. A gyönyörű muzsikájú nagyoperett Szabó Ernő rendezé, mely csütörtökön bemutató bérletben, pénteken A-bérletben, szombaton este, vasárnap délután és este bérletszűnetben kerül színre.

A nagyvárad-i gyermekeknek rendkívül szórakozást kíván nyújtani a színház igazgatósága, amikor szombaton délután negyed 4 órai kezdettel műsorára tűzte a „Furfangos cukrászinas” (Láti-Máti) című gyer-

mekoperettet, mely a fővárosban egész idényen át megkacagatta a gyermekeket. A címszerepet Szabó Ernő játssza! Sok-sok ének és tánc! Rengeteg kacagás és jókedv! Minden jó gyermek cukrásziteményét kap Szabó Ernő hácskától! Olesó helyi árak! Jegyek elővételben már válthatók.

HETI MŰSOR:

Kedden este háromnegyed 7 órakor: **Tábornokné.**

Szerdán este háromnegyed 7 órakor: **Tábornokné.**

Csütörtök este háromnegyed 7 órakor: **Marinka a táncosnő** (bemutató bérlet 3).

Péntek este háromnegyed 7 órakor: **Merinka a táncosnő** (A-bérlet 3)

Szombat d. n. negyed 4 órakor: **A furfangos cukrászinas** (Láti-Máti).

Vasárnap délután és este: **Marinka a táncosnő.**

Előkészületben: **Artatlan ragok!**

Csak felnőtteknek!

DAL- ÉS KONCERESTÉLY IRENE DE NOIRETEL

1943. október 17-én este fél 7 órakor nagyszabású hangverseny lesz a Református Kulturpalotában. Az estélyen amelyet a Német Akadémia Nagyvárad-i Lektorátusa Nagyvárad város-

Népművelési Bizottságával együtt rendez, fellépnek Irene de Noiret, Horváth János és vitéz Pongrácz István.

Mindhárman magyar állampolgárok, de akik művészi hírnevüket Németországban szerezték meg, ami újlag egy bizonyítéka a nagy magyar-német együvértartozásnak és ez az este ismét a közös barátság hirdetője lesz.

Irene de Noiret feledhetetlen énekművésze már a messzebb külföldön is lelkes rajongókra talált. Az ő anyai barátjával Amundsennel, beharangozta az északi országokat, Dániát, Norvégiát és eljutott egészen Nyarvikig.

1927-ben először Bécsben tartózkodik hosszabb ideig és azután a Német Birodalomba kerül. Neki lett ajánlva az akkori idők nagy slágere „Heidelbergben vesztettem el én a szívemet”. Erről megjegyzi: „Es ezzel kapcsolatban vesztettem el én a szívemet Németországban”. A mostani világháborúban szolgálatait katonák szórakoztatására ajánlotta fel, éppen úgy, mint Horváth János hegedűművész és vitéz Pongrácz István zongoraművész és művészetük elszórakoztatta a katonákat a fronton Norvégiától Itáliáig és Spanyolországtól Görögorszáig.

Reméljük, hogy Nagyvárad közönsége ugyanolyan meleg szeretettel fogadja majd a művészt, mint ahogyan szerte a világon ünnepelték őket fellépésükkor.

Súlyos szerencsétlenség Réven

A kettőtört póna szétzúzta a levente combját

Nagyvárad, okt. 12. Súlyos kimenetelű szerencsétlenség történt tegnap a révi leventegyakorlótéren. **Styok Miklós** 12 éves levente gyakorlat közben egy négy méteres pónára mászott. A póna kettőtört és a gyermek a magaslól zuhanni kezdett. Zuhanás közben a póna egyik vége beleszúródott halcombjába és a szerencsétlen fiú végtagját szinte széttroncsolta. Vonattal hozták be a nagyvárad-i állomásra, ahonnan a nagyvárad-i mentők szállították be a közkórházba. Ott azonnal ápolás alá vették.

Hivatalos tájékoztató a sertéshizlalás szabályozásáról

A közellátásügyi minisztérium hivatalos tájékoztatót adott ki a sertéshizlalás érvényben lévő szabályairól. Magánszemély a háztartása évi zsirszükségletének biztosítása végett gazdakönyvvél ellátott gazdálkodóval bérhizlalási szerződést köthet, az átadott sertés azonban a gazda beszállítási kötelezettségének teljesítésébe nem számít be. A magánszeméllyel kötött bérhizlalási szerződést a gazdálkodó a szerződés megkötésétől számított 15 napon belül a hizlalás helye szerint illetékes közvédelmi elöljáróságnál köteles láttamozás végett bemutatni. A bérhizlalató és a háztartáshoz tartozó személyek zsirjegy-jogosultságukról egy évre lemondanak. A vágási és szállítási engedélyt háztartásonként és 4—4 személyenként 1 sertésre adják ki. (Magy. Tud.)

Hirdessen a Magyar Lapokban

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZÉLÁGYI DEZSŐ-UTCA 6 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETESI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Aranylakodalmom. Lipcsey István ny. tiszviselő és neje Siketh Borbála margittai lakosok a mai napon ünnepelték békés és boldog házasságuk 50 éves évfordulóját meleg családi és baráti körben.

ÁTALAKITOTTÁK A HORVÁT KORMÁNYT. Zágráb. (MTI) Pavelics államvezető fogadta Mandics dr. miniszterelnököt, aki közölte a kormány lemondását. Az államvezető ismét Mandics drt. bizta meg kabinetalakítással.

Aranykalászos gazdaavatás és termelési kiállítás Székelyhídon. Nagyvárad, október 12. A székelyhídi téli gazdasági és mezőgazdasági szaktanácsadó állomás október 17-én, vasárnap délután 3 órakor tartja meg első aranykalászos gazdaavatást és termelési versenykiállítását a Fűrdő-vendéglő lagytermében. Az ünnepség keretében az ifjúsági gazdakör díszgyűlést tart.

KISÉRLETI MŰSORT SUGÁROZ A RÁDIÓ. A magyar rádió október 14-től kezdve 418 méteres hullámhosszon hétköznapokon 17 óra 30 perctől 18 óra 55 percig kísérleti műsort sugároz.

A szolnoki művésztelep rendezősége annak közlésére kéri fel bennünket, hogy a tárlat minden nap este 7 óráig van nyitva, nem 6 óráig, mint eddig közölték.

KÜLÖNÖSEN ENYHE TÉL VÁRHATÓ AZ IDÉN? Göteborg közelében a madártan szakemberei megfigyelték, hogy a költöző madarak az idén sokkal később, vagy egyáltalában nem keltek útra. Október elsején megfigyelték, hogy a kakuk madarak, amelyek más években már augusztusban vándorútra erótkak kelni, csak most keltek útra. Megfigyelték néhány szarkát, amint fészket kezdtek építeni, ez pedig az ornitológusok szerint ebben az évszakban egészen ritka jelenség. Ebből arra következtetnek, hogy az idén különösen enyhe tél várható.

Felmentették tisztségéből a riomi feltebbviteli bíróság elnökét. Zürichből jelentik: (MTI) Vichyből jelenti a Havas-OFI iroda, hogy az igazságügyminiszterium elhatározása értelmében a riomi fellebbviteli bíróság elnökét felmentették tiszte alól.

Hazaérkezett amerikai utjáról a csungkingi külügyminiszter. Sanghából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Mint Csungkingből jelentik, Soong csungkingi külügyminiszter többnapos északamerikai, kanadai és angliai tartózkodás után hazatért.

A csomag belsejében is tüntessük fel a címzett és feladó nevét. A MÖT jelenti: A MÁV igazgatósága felhívja a közönséget, hogy a vasauti fuvarozásra feladott küldeményeket az átvevő és feladó pontos címével és a rendeltetési állomás pontos megjelölésével lássa el a csomag belsejében is, különösen pedig a személypoggyászoknál tegyen olyan paprlapot a csomag belsejébe, amely a címzett és feladó nevét is pontosan feltünteti.

ÉDESANYJÁT LÖTTE AGYON A HUGA HELYETT. Pécs. (MTI) Megdöbbentő szerencsétlenség játszódott le Pécsen a Felsőbalkány utca egyik házában. Tiracsek Kálmánné két gyermeke, valamint hajbakapott. Eközben a fiú az asztalfiókból revolvert kapott elő és azt ráfogta hugára. Amikor anyja ezt meglátta, a gyermekek közé vetette magát. A fiú kezéből ki akarta ütni a fegyvert, amely ebben a pillanatban elsült és a lövedék az anya szemén át a koponyába hatolt és azonnali halálát okozta.

Vilnába szállították a szmolenszki múzeum legértékesebb kincseit. Minszkből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A szmolenszki ismert Demisov-múzeum legértékesebb részeit, hogy azokat megóvják a harci eseményekkel kapcsolatos esetleges pusztításoktól és megtartsák az utókornak, átvitték Vilnába.

Értesítés. A Nagyvárad és Vidéki Ipartestület Ruházati és Textil iparosok szakosztályának tagjait, hogy az október havi faszén kiutalás megkezdődött és annak átvétele véget mindenki a szakosztály iroda helyiségében okvetlenül megjelenjenek.

Számos fertőzőes betegség kezelése. Valahányszor egy valóban megbízható és egész enyhén ható hashajtó alkalmazása válik szükségessé, a természetes „Ferenc Jézset” kóserűviz ki-tűnő eredménnyel használatik. Kérdezze meg orvosát!

Nem lért vissza Münster bombázásáról a londoni amerikai nagykövet fia. Stockholmból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A brit híriroda jelenti, hogy Winant főhadnagy, az Egyesült Államok londoni nagykövetének fia, az amerikai repülőök vasárnapi Münster elleni támadása óta nem jelentkezett.

Változatlanok maradnak Bulgáriában a zsidótörvények. Szófiából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Doos belügyminiszter, aki a gazdasági kamara megnyitásán beszédet mondott, az újságok szerint így nyilatkozott: — A zsidőkérdésben Bulgáriában nincs változás. A zsidók helyzetét nem könnyítik meg, mert nincs rá ok. A zsidók ügyében kibocsátott törvényeket és rendeleteket úgy alkalmazták, mint addig.

Az utolsó nagy fellángolás! A szerelem és a becsület regénye!

Az ötven éves férfi

Főszerepben: Heinrich George, Ilse Werner, Paul Wegener
 Carl Fröhlich hatalmas filmalkotása. Sudermann világhírű novellája
 Szerdán utoljára
A szüz és a gödölye Csütörtökön bemutat az **APOLLO-ban**

BELVAROSI

REMBRANDT

Egy nagy művész művészi filmje. Csak 16 éven felülieknek

Fráter Lóránd

a világhírű magyar dalköltő örökemlékü dalával
 Főszereplők: Szilassy László, Goll Bea, Páger Antal
 Kedden utoljára
Eltévedt emberek Szerdától a **CASINO-ban**

Vöröskeresztes kötözöhelyet bombáztak az angolszások. Berlinből jelentik: (MTI) A délolaszországi arcvonalon a német csapatok egyik fő kötözöhelyét, amelyet vörös keresztrel jelzett fehér leplek világosan felismerhetővé tettek, a Német Távírási Iroda értesülése szerint, október 9-én brit-amerikai repülőök bombázták. Ez a nemzetközi jogellenes támadás a sebesült katonák és az ápoló személyzet soraiban jelentékeny veszteségeket okozott.

HALÁSZOK FIGYELMÉBE! Nagyvárad Sporthorgász Egyesület értesíti tagjait, hogy az Országos Halászati Felügyelőség értesítése szerint, a 4 cm-nél kisebb (oldalirányú) szembőségű háló használatát nem engedélyezte. Felkérjük hálóval halászó tagjainkat, hogy csak 4 cm. szembőségű (oldalirányú) hálót használjanak a fennálló törvényes rendelkezések értelmében ebből eredő következmények elkerülése végett.

Halálzás. Szepesi Lajos nyug. városi tiszviselő 73 éves korában elhunyt. — Temetése folyó hó 13-án délután 3 órakor lesz az olasz temető Haller-kápolnájából. — („Kezgyelet-Társoly“.)

Megjelent a „Láthatas” októberi száma. A Láthatár című kisebbségi kulturiszemle októberi száma igen gazdag tartalommal jelent meg. A pécsi, egyetem kisebbségi intézet nívós folyóirata legújabb számának főbb cikkei a következők: Páll András: A magyar alkotószellem és a nagyvilág. — Kerdás Ferenc: A kivándorló lélek. — Djakovics Alexander: A bolgár hírlap tegnap és ma. — Berényi János: Délvidéki rutének. — Kovács Tibor: A berkovicai találkozó kulturpolitikai jelentősége. — Prokopy Imre: A délvidéki író és a nemzetiégi kérdés. — Domokos Sámuel: Magyar vonatkozások Rebreau regényeiben. — Négy világtáj krónikája, Könyvszemle, Sajtószemle és Gazdasági láthatár egészíti ki az októberi számot.

Az Actio Catolica 114 sz. filmkritikája

„KETTESBEN”. Szórakoztató magyar vigjáték, minden különösebb erkölcsi kilengés nélkül.

„REJTÉLY”. Erkölcsileg közömbös, szürke témájú, német bünygyi film-történet.

„PARIZSI ROMÁNC”. Sívár erkölcsi felfogású német társadalmi dráma

Beiktatták hivatalába Csungking-Kina elnökét. Zürichből jelentik: (MTI) Csungkingből jelenti: az United Press. A kínai generalisszimusz, a kínai köztársaság fennállásának 32-ik évfordulóján beiktatták köztársasági elnöki hivatalába.

A Gutenberg Dalkör ez úton is értesíti tagjait, hogy a szerdai dalórákat czentul 7 órai kezdettel tartja meg, melyre a tagok pontos megjelenését kéri az Elnökség.

Tudja-e Ön...

...hogy a híres szépségű Kleopátrának, Caesar szeretőjének házi-orvosa, úrnőjének reumáját eddig ismeretlen módon, elektromossággal gyógyította, aminek lényegéről abban az időben az emberek természetesen még semmit sen sejtettek. Az orvos valószínűleg valamilyen elektrómos halat helyezett Kleopátra fájós tagjaira, ami pillanatnyilag tökéletes hatású gyógyítást eredményezhetett.

...hogy egy Berlin-Steglitzben élő 77 éves magántudós élete munkásságának eredményét 31 hatalmas, lexikon alakú kötet kéziratban foglalta össze. Az agg tudós megállapítása szerint a Föld állatvilágának negyed részét a bogarak teszik, amelyeket 221.480 fajta sorolt be.

KORONA Filmszínház
 Szerdától:

A VARIETE CSILLAGAI

Hatalmas, látványos film a kulisszák világából

Főszerepben a magyar filmgyártás büszkeségei: Páger Antal, Szelezky Zita, Jávör Pál, Simor Erzs, Bordy Bella, Málv-Gerő

Kedden utoljára:
Régi szép idők
 (Zoro—Huru)

Elrendelték a kisajátítási eljárást a repülőtér részére szükséges ingatlanok ügyében

M. kir. honvédelmi miniszteri ur 152.403—eln. 30—1943. számú rendeletével a nagyváradi repülőtér részére szükséges ingatlanok megszerzése céljából a nagyváradi: 3174, 9876—9943, 9962—9972, 1001—10041, 10043—10047, 10054—10058, 10623—10640. számú tervi betétben foglalt, 4655—1—17, 4656, 4657—2—17, 4658, 4659—1—22, 4661, 4662—1—14, 4663, 4664—1—11, 4674—2—22, 4675, 4676, 4677—1—20, 4678, 4679—1—13, 4680, 4681—3, 4682, 4700, 8597—2—19, 8598, 8599, 4681—1—2. hrsz. számok alatt felvett, Soane László és neje Todor Borbála, Sipos József, Lakatos László, Zsiros József, Negrú György, Szalharas György, Morok Traján, Morok János, Molnár Sándor, Molnár Albert, Bondár Demeter, Márton Péter, Kelényi Sándor, Anka Tivadar, Igna Tivadar, Nagyvárad tñj. város, Halmazsán László, Bara Lőrinc, özv. Budai Mihályné, Drágos Rebeka, Vass György Kondor Imréné, Takács Erzsébet, Molnár István és neje Vári Julianna, Porumb János, Jonucz Demeter és neje László Mária, Sonea Lőrinc és neje Burlea Virág, Dekker Márk, id. Tier József, Bozák János, Sautner István, Molnár György, Uhelszky Jánosné Draczkó Margit, ifj. Reteg Ignác, ifj. Jank Ferenc, Budai Mihályné Drágos Rebeka, Zsiu Sándor és neje Román Ilona, Koszta László, Orosz János és neje Ilisie Virág, Vass Sándor, özv. Vasady Sándorné, Kanalas Gyula, Molnár Sándor, Bence Péter és neje Gib Mária, Gitye Demeter, Veres Péter, Horváth József és neje Göndör Mária, id. Tóth Imre, Roble Demeter, Pakker József, Nagy József, Kiss Sándor és neje, Debrezeni Rozália, Szutor István és neje Kátai Margit, Uhelszky János és neje Draczkó Margit, Osváth József, Bungán János, Karcis György, Mihucz Sándor, Popa Traján, Popa Ilia, Dragoz Péterné, Budaj Anna, Drosz György, Bartha József, Novák Flórián, Porumb Péter, nős Danosa Máriával, Laskai József, Csora Flórián, Straja János, Kiss Jana Ferenc, Gábris György, Oláh Demeter, Gulyás Demeter, Judán János, Ujvárosi György, Orosz György, Orosz Györgyné, Ignát Katalin, Szilágyi János, Ignác György, Orosz Péter, id. Fauer Mihály, Zöld Márton, Crisan János, Gulyás János, Gulyás János és neje Faur Virág, Faur Mihály, Oláh János, id. Oláh János, Negrú Tivadar és neje Bara Mária, özv. Zsugyó Tivadorné, Butka Anna, Bungán Gyula Lajos és Virág, özv. Bak Jánosné Papp Julianna, Jován János, Pajzs József és neje Huvze Julianna, Csabai Lajos, Brindás Tivadorné Marie Julianna, Brindás József és neje Koczropari Anna, Brindás Tivadar, Kriszta Fülöp, Mutz Lajos, Szutor István és neje Kállay Margit, Brindás József és neje Hoczropán Anna, Molnár János és neje Debrezeni Margit. Telekkönyvi tulajdonát képező ingatlanoknak megszerzésére a m. kir. Honvédelmi Miniszter Ur 152.403—eln. 30—1943. számú rendeletével az 1939. évi 11. tc. 105. paragrafusának 6. bekezdése alapján a m. kir. kincstár részére a kisajátítási jogot engedélyezte és az 1881: XLI. tc. 32. paragrafusában foglalt feltételek egyikének vagy másikának esetére a kisajátítási eljárást elrendelte.

Nagyvárad tñj. város közigazgatási

bizottságának kisajátítási albizottsága az 1929. évi XXX. tc. 38. paragrafusa, illetőleg a 7890—1939. M. E. számú rendelet 5. paragrafusa értelmében az 1881: XLI. tc. 38. paragrafusában körvonalazott tárgyalás és barátságos egyezség megkísérlése céljából dr. Soós István polgármestert, vagy helyettesét, dr. Thury László t. főügyészt, vagy helyettesét, Csécsi Nagy László műszaki tanácsost a m. kir. államépítészeti hivatal főnöke, vagy helyettesét kiküldetésre a bizottság jegyzőjeül dr. Kövári József fogalmazót kijelölte. A tárgyalás határidőjeül 1943. évi október hó 25. 26., 27., 28., 29., 30., november hó 1., 2., 3., 4. napjainak mindenkor délelőtt 9 óráját

kitűzte, helyeül pedig a városháza tanácstermet kijelölte.

A kisajátítási ingatlanról vonatkozó tervrajz és összeírás az 1943. évi október hó 5. napjától 19 napjáig terjedő 15 nap alatt Nagyvárad város gazdasági ügyosztályánál (városháza II. em. 23.) közszemlére van kitéve.

Erről az érdeketeket azon figyelemzetéssel értesítem, hogy a tárgyaláson jogában áll minden érdekeltnak a kisajátítási terv ellen felszólalni és kifogásait jegyzőkönyvba vésni.

Feltek az emulatszása azzal a jövi következőkönyvvel jár, hogy a kisajátítási terv végleg megállapítottnak és a nem nyilatkozó által elfogadottnak tekintetik. A bizottság a kisajátítási terv feletti akkori határidőben fog határozni, ha az érdekeltek közül senki sem jelenik meg. A megjelölés elmulasztása miatt igazolásnak helye nincsen.

Nagyvárad, 1943. október 4.

Dr. Soós István s. k.

1 db parádés 15 1000—1800.

Tejtermékek:

(Semmi felhozatal)

1 liter tej 52, 1 kgr vaj 10—20, juhurt 5.10, tehéntúró 1.75, tejjel 2.20, sajt 1.30.

Kenyer:

1 kgr egységes 58.

Szárnyasok:

1 pár l. o. csirke 4.40, hizott liba 4.20, hizott ruca 4.20, tojás drb. 24 fillér, kg. 4.50 P.

Húsarak:

1 kgr. marhaus 5.10, disznóhús 5, novendekmarha 5.10, juhús 4.50, bivaly. hús 4.30, tepertő 5.80.

APRÓNÍRDETESM

Adás-vétel

Eladó ház, Váradszőlős, Malom-u. 2.

HASZNALT léglát megvételre keresünk. Cim a kiadóban. 867

ELVESZETT Floki névre hallgató him farkaskutya, Megtalálójá jutalom. ban részesül. Képialan-sor 19.

Hilánféle

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindenféle fertőzést 38. évi gyakorlati vállalk. Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Kölcsön 5 éves 5 és fél százalékos költségmentesen kapható „Hitelközvetítő” Beihlen István-u. 6. 886

Keresek helyarosan ügyvéd irodának két szobát. Cim a kiadóban. 877

Allást keres

Fényképész segéd vagy segédnö, ki a szakma minden ágában tökéletes, magas fizetéssel azonnal felvétetik — Róna fényképésznel. 871

Könyvelésben és pénztárkezelésben gyakorlott kereszény tisztviselő, felvesz Diósi fatelep. 882

Kereszény tisztviselő felvesz a Musica, Rakóczi-ut 11. Jelentkezni délelőtt 9—10 és délután fél 5—fél 6-ig. 881

16—20 éves ifjakat és munkásnöket felvesz a Dreher-Haggenmacher Söngvár. Jelentkezni lehet a váradszőlősi telepen 10—12 óra közötti. 875

Tanulók legalább 6 elemivel, lehetőleg 16 éves koruk, kedvező feltételek mellett kerestetnek. Szülők irásbeli ajánlatai „Igyekvő” jellegre a kiadóba kéretnek. 874

Allás: keres

Bejárónőnek fél napi elfoglaltsággal ajánkozik komoly, rendes asszony. — Teszariné, Nagy Lajos király-utca 11. 876

Négy középiskolát végzett urileány irodai gyakorlati állást keres. Címeket a kiadóba kér. 879

Oktatás

Német és angol nyelvtanítás gyakorlati módszerrel kezdőknek, egyéneknél és csoportokban. Érdeklődni 33—87 telefonszám alatt. 879

Gimnázisták, polgáristák tanítását vállalja középiskolai tanárnő. Ráday Gedeon-u. 22. 883

Budapesti gimnáziumot végzett urileány elemistákat és alsóosztályú középiskolásokot korrepetál és magánvizsára előkészít. Érdeklődni 33—87. telefonszám alatt. 878

KIADÓTULAJDONOS:
SENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

A szerkesztési felelős: **Dr. Paal Árpád**
A kiadó vezetője: **Dr. Virán Jeromos**
Szent László-nyomda R. T.
12345 utca 5. szám

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgatóján, Nagyvárad, Szilágyi utca 5. szám

SPORT

Az idény egyik legnehezebb mérkőzésére készül a NAC

Bármilyen nagyvaramu küzdelem volt is a vasárnapi DVSC mérkőzés, már kevés szó esik róla mert minden figyelem Salgótarján felé irányul, ahol a nagy formában lévő Újpest is kikapott vasárnap és ahová a zöld-fehéreknek is el kell látogatni vasárnap. A tarjáni „legkört” már jól ismerik fiaink és így minden ckkuk megvan rá, hogoy a leggondosabb felkészültséggel látogassanak el a bányavárosba.

Az előkészületeket ma délután kezdi a csapat könnyű erőnléti edzéssel, esütörtökön pedig kétkapus edzés lesz. Beszélgettünk ez ügyben Rónav Ferenc edzővel:

— Teljesen tisztában vagyok milyen nagy feladat előtt állunk a legközelebbi fordulón. Szerintem a tar-

jáni találkozó a NAC szempontjából sorsdöntő esemény lesz. Ha csak az egyik pontot elhozhatjuk, már igen közel jutottunk az őszi bajnoksághoz, mert szerintem ez a legnehezebb csatánk. Ehhez azonban az szükséges, hogy teljes felkészültséggel állhassunk ki. Ez remélem, meg is lesz.

Tóth Matyival is beszélgettünk a sorsdöntő erőpróba előtt:

— Mnidig nagyrabecsültem Salgótarján csapatát, mely tele van klaszsis játékosokkal és remélem, hogy a vasárnapi mérkőzés szép küzdelem, szép sportot és nem pedig pályán való birkózást hoz, már csak azért is, mert szerintem ez a két csapat az amely a vidék labdarugását képviselheti.

Barátságos mérkőzés a Színház és a NAC csapata között

Örömmel számolhatunk be arról az érdekes sporteménvről, amelyben rövidesen része lesz Várad sportközönségének. Ugyanis arról van szó, hogy a Szigligeti színtársulat színészgárdája remek összeállítású labdarugó csapatot szervezett. A csapat kapitánya **Gulyás Albert**, színházunk népszerű bonvivánja. Felkerestük a csapatkapitányt és érdeklődtünk a színész-csapat tervei iránt.

— Első váradi szereplésünk labdarugó téren a NAC I. csapatával egy

barátságos mérkőzés lesz. — kapjuk a választ. — Tudniillik Hódmezővásárhelyen alakult meg a csapatunk és már ott olyan kitűnő formát árukt el, hogy biztosak vagyunk abban, hogy a bajnokjelölt zöld-fehérekkel is szép eredményt érünk el. Éppen ezért állandó edzést tartunk és a NAC vezetőségével tárgyalásokat folytatok egy nagyszabású jótékonycélu, barátságos mérkőzés lebonyolítása céljából.

MI UJSÁG A PIACON?

Gyümölcsfélék:

(Közepes felhozatal)

1 kgr alma 1.30—1.60—2. birsalma 1.80—2.30—2.20, szőlő 1.40—1.80—2.20, szilva 90—1—1.10, hecsedli 1.30—1.60—2.20, barack 2—2.30

Zöldségfélék:

(Közepes felhozatal)

1 kg burgonya 28—30, paradicsom 60—80, káposztásom dr. 20, 40, szarvasbab 1.08, répa 36, hagyma 28—32, 1 db

káposzta 30, 1 db vörös káposzta 60—80, olasz l. tök 80—1.20, karfiol 60—1.20, 1 kgr petrezselyem 90, 1 db kalaráb 19—20, 1 db zeller 10, 20, 1 kgr zöldbab 1.20—1.70, 1 db zöldborsó 3—10, 1 db uborka 30, 70, 1 kgr spenót 1.60—1.80.

Élőállatok:

(Gyenge felhozatal)

1 db szarvasmarha 800—1200, 1 kgr hizott ser. és kg. 2.70, igazló 350—400,